

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 20. juli 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 20. jula 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO TREĆEM, ČETVRTOM, PETOM I ŠESTOM ZAHTJEVU
OPTUŽENOG DA SE UTVRDI KRŠENJE OBJELODANJIVANJA I MJERE ZA
NJIHOVO OTKLANJANJE**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Trećem zahtjevu da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje", koji je usmeno podnio njegov pravni savjetnik 21. juna 2010. godine (dalje u tekstu: Treći zahtjev),¹ "Podnesku koji potkrepljuje Treći zahtjev da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje", koji je optuženi na javnoj osnovi podnio 22. juna 2010. godine (dalje u tekstu: Podnesak) "Četvrtom zahtjevu da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje", koji je optuženi na javnoj osnovi podnio 23. juna 2010. godine (dalje u tekstu: Četvrti zahtjev), "Petom zahtjevu da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje", koji je optuženi podnio na javnoj osnovi s povjerljivim Dodatkom 28. juna 2010. godine (dalje u tekstu: Peti zahtjev), i "Šestom zahtjevu da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje", koji je optuženi podnio na javnoj osnovi 9. jula 2010. godine (dalje u tekstu: Šesti zahtjev), (dalje u tekstu, zajedno: Zahtjevi), i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Argumentacija

1. U Zahtjevima koje je podnio optuženi tvrdi se da je tužilaštvo napravilo više prekršaja Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) u vezi s kasnim objelodanjivanjem materijala od strane tužilaštva. Konkretno, optuženi tvrdi da su prekršena pravila 66(A)(ii), 66(B) i 68 u vezi s kasnim objelodanjivanjem ukupno deset dokumenata od strane tužilaštva. Optuženi prihvata iskušenje s kojim se mora suočavati prilikom punog objelodanjivanja i dobre namjere koje je pokazalo tužilaštvo, ali tvrdi da navodna kršenja ukazuju na sistemski problem u praksi objelodanjivanja od strane tužilaštva, što zahtjeva primjenu pravog sredstva.²

2. Dana 6. jula 2010. godine, tužilaštvo je podnijelo "Objedinjeni odgovor tužilaštva na Treći, Četvrti, Peti i Šesti Karadžićev zahtjev da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njihovo otklanjanje, s povjerljivim Dodatkom" (dalje u tekstu: Objedinjeni odgovor). Nakon toga, ono je 12. jula 2010. godine podnijelo "Odgovor tužilaštva na Šesti Karadžićev zahtjev za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i mjere za njihovo otklanjanje" (dalje u tekstu:

¹ Pretres, T. 3905–3906 i T. 3938-3939 (21. jun 2010.).

² Podnesak, par. 18-20.

Odgovor na Šesti zahtjev). U Objedinjenom odgovoru, tužilaštvo tvrdi da nije bilo kršenja pravila 68 i 66(B) "u odnosu na dokumente na osnovu pravila 70 za koje je na osnovu Pravilnika tužilaštvo bilo dužno da traži odobrenje za objelodanjivanje od davalaca informacija".³ Međutim, ono se direktno ne bavi time da li kasno objelodanjivanje dokumenata koji nisu podložni obavezi dobijanja odobrenja na osnovu pravila 70 predstavlja kršenje objelodanjivanja, ali i pored toga podvlači da je primijenilo dodatne mehanizme "kako bi se u budućnosti izbjegla kršenja objelodanjivanja i kako bi se identifikovale preostale neobjelodanjene stavke".⁴

A. Treći zahtjev

3. U Trećem zahtjevu i Podnesku, optuženi traži da Pretresno vijeće donese izričitu odluku da je došlo do kršenja pravila 68 Pravilnika od strane tužilaštva zbog kasnog objelodanjivanja dva dokumenta i pravila 66(A)(ii) Pravilnika zbog kasnog objelodanjivanja još jednog dokumenta koji se odnosi na svjedočenje Johna Wilsona.⁵

4. Optuženi tvrdi da dva dokumenta čiji je autor Wilson sadrže ekskulpatorne materijale i da je odloženo objelodanjivanje tih dokumenata od strane tužilaštva prekršilo njegovu obavezu na osnovu pravila 68 da takav materijal objelodani "što je prije moguće".⁶ Pored toga, optuženi tvrdi da je treći dokument, izvještaj istražitelja tužilaštva o razgovoru s Wilsonom (od 11. oktobra 2008. godine), trebalo da bude objelodanjen do 7. maja 2009. godine, krajnjeg roka koji je odredio pretpretresni sudija, tako da je njegovo objelodanjivanje 18. juna 2010. godine predstavljalo kršenje pravila 66(A)(ii).⁷

5. Optuženi takođe tvrdi da je sljedeće objelodanjivanje, 18. juna 2010. godine, 12 memoranduma čiji je autor bio Wilson, mada striktno ne predstavlja kršenje pravila 66(B) jer optuženi nikada nije podnio zahtjev za to, u svakom slučaju išlo "izuzetno na štetu odbrane"

³ Objedinjeni odgovor, par. 3.

⁴ Objedinjeni odgovor, par. 4.

⁵ Podnesak, par. 19. Dokumenti o kojima se radi su telefaks UNPROFOR-a koji je brigadni general Wilson uputio Stoltenbergu i koji nosi datum 4. avgust 1993. godine – predmet: Raspored na Bjelašnici, ERN 0171-73111-0171-73111 (kopija ovog dokumenta od jedne stranice priložena je kao Dodatak D Podnesku); MKOJ Memorandum Johna Wilsona/Grahama Messervy-Whitinga (potpisao Wilson) od 22. januara 1993. godine – predmet: Vojna situacija u Bosni i Hercegovini, ERN 0170-6498-0170-65'02 (kopija ovog dokumenta koji ima pet stranica priložena je kao Dodatak C Podnesku); i Informativni izvještaj istražitelja Tužilaštva od 11/10/2008. godine, ERN-0642-9017-0642-9019 (kopija ovog dokumenta od tri stranice priložena je kao Dodatak E Podnesku).

⁶ Podnesak, par. 9.

⁷ Podnesak, par. 10-13.

imajući u vidu relevantnost dokumenata i bliskost datuma svjedočenja svjedoka.⁸ Optuženi se takođe poziva na dodatni izvještaj koji je objelodanjen na dan Wilsonovog svjedočenja, 21. juna 2010. godine, koji sadrži informacije koje je iznio Wilson prilikom pripreme za svjedočenje od strane tužilaštva.⁹

6. Optuženi tvrdi da kombinovani efekat kasnog objelodanjivanja ovih dokumenata opravdava da se od Wilsona zatraži "da se vrati radi dodatnog unakrsnog ispitivanja nakon što odbrana bude imala vremena da pregleda, razmotri i istraži te materijale".¹⁰ Pored toga, optuženi traži opšti nalog da zastupnik tužilaštva koji ispituje svakog od svjedoka bude obavezan da potvrdi "nedjelju dana prije svjedočenja svih preostalih svjedoka, da je tužilaštvo obavilo revnosnu pretragu za svim materijalima na osnovu pravila 66 i 68 za tog svjedoka i da je sav takav materijal objelodanjen".¹¹

7. Tužilaštvo tvrdi da Treći zahtjev treba odbaciti bez daljeg razmatranja jer predstavlja pokušaj da se ponovo vodi spor oko pitanja koje je Pretresno vijeće već razmotrilo.¹² Pored toga, tužilaštvo tvrdi da nije bilo kršenja pravila 68, pošto su dva dokumenta o kojima se radi zahtijevala da tužilaštvo traži pristanak relevantnog izvora na osnovu pravila 70 radi njihovog objelodanjivanja optuženom.¹³ Ono podvlači da kada su dokumenti identifikovani u skladu s njegovom internom procedurom, ono je po hitnom postupku tražilo pristanak izvora radi objelodanjivanja. Ono je zahtjev podnijelo 31. maja 2010. godine, pristanak na osnovu pravila 70 data je 14. juna 2010. godine, a dokumenti o kojima se radi objelodanjeni su u skladu s pravilom 68, 17. juna 2010. godine.¹⁴ Međutim, tužilaštvo ne daje objašnjenje zašto njegov Odsjek za informativnu podršku (dalje u tekstu: ISU) nije identifikovao dokumenta i tražio pristanak na osnovu pravila 70 prije 31. maja 2010. godine.

8. Tužilaštvo se takođe izričito ne bavi time da li kasno objelodanjivanje izvještaja istražitelja o razgovoru s Wilsonom (od 11. oktobra 2008. godine) predstavlja kršenje pravila 66(A)(ii). Umjesto toga, ono samo navodi korake koji su preduzeti da se pronađu ti materijali i

⁸ Podnesak, par. 14-16 i Dodatak F. Veću su jedino dostavljeni opis i približna dužina tih dokumenata. Dokumenti sadrže operativne izvještaje, izvještaje o incidentima i povezane memorandume i korespondenciju.

⁹ Podnesak, par 17.

¹⁰ Podnesak, 16-17.

¹¹ Podnesak, par. 19.

¹² Objedinjeni odgovor, par. 7.

¹³ Objedinjeni odgovor, par. 8-9.

¹⁴ Objedinjeni odgovor, povjerljivi Dodatak A.

navodi četiri dodatna mehanizma koje je uvelo nakon kasne identifikacije tog izvještaja kako bi pronašlo preostali materijali na osnovu pravila 66(A)(ii).¹⁵

9. U vezi s 12 memoranduma koji su objelodanjeni 18. juna 2010. godine, tužilaštvo smatra da pošto optuženi ne tvrdi da je došlo do kršenja pravila 66(B) ili pravila 68, Pretresno vijeće ne može odobriti pravno sredstvo.¹⁶ I pored toga, tužilaštvo napominje da je za sve memorandume bila potrebna pristanak na osnovu pravila 70 i da su oni "objelodanjeni odmah nakon primitka pristanaki" izvora.¹⁷ Ono ispravlja tvrdnju optuženog ističući da je Wilson autor samo 9 od 12 memoranduma. Tužilaštvo tvrdi da, imajući u vidu ograničenost teme, ograničeni vremenski okvir i ograničeni obim tih materijala, kao i činjenicu da je optuženom 22. juna 2010. godine odobreno dodatno vrijeme da pripremi preostali dio svog unakrsnog ispitivanja Wilsona, njihovo objelodanjivanje ne odobrava "pozivanje svjedoka za dodatno unakrsno ispitivanje".¹⁸

10. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da činjenica da optuženi nije pokazao stvarnu štetu u vezi s navodnim kršenjima objelodanjivanja u Trećem zahtjevu isključuje odobravanje bilo kakvog pravnog sredstva od strane Pretresnog vijeća.¹⁹

B. Četvrti zahtjev

11. U Četvrtom zahtjevu, optuženi se poziva na objelodanjivanje, koje je tužilaštvo obavilo 17. juna 2010. godine, memoranduma koji se odnosi na predmet svjedočenja Herberta Okuna (dalje u tekstu: Memorandum), koji je u ovom predmetu svjedočio od 22. do 28. aprila 2010. godine.²⁰ Autor memoranduma je David Owen i sadrži rezime sastanka održanog 10. septembra 1992. godine, kome su, između ostalog, prisustvovali Okun, Owen i optuženi. Tokom svjedočenja u postupku, Okun je dao iskaz o ovom sastanku. Optuženi smatra da ovaj dokument potpada pod zahtjev tužilaštvu koji je on podnio na osnovu pravila 66(B) Pravilnika 6. aprila 2010. godine, kao i da sadrži ekskulpatorni materijal koji bi

¹⁵ Objedinjeni odgovor, par. 14-15.

¹⁶ Objedinjeni odgovor, par. 16.

¹⁷ Tužilaštvo je 8. juna 2010. godine podnijelo hitni zahtjev za saglasnost na osnovu pravila 70, a saglasnost na osnovu pravila 70 je data i objelodanjivanje je obavljeno 18. juna 2010. godine. Objedinjeni odgovor, Dodatak A.

¹⁸ Objedinjeni odgovor, par. 16.

¹⁹ Objedinjeni odgovor, par. 12-13.

²⁰ Četvrti zahtjev, Dodatak B. Memorandum predstavlja izvještaj od pet stranica Davida Owena u vezi s posjetom ko-predsjednika Koordinacionog komiteta Zagrebu, Sarajevu i Beogradu od 9. do 12. septembra 1992. godine.

zahtijevao objelodanjivanje čim je to prije moguće na osnovu pravila 68.²¹ U zahtjevu od 6. aprila, optuženi je tražio "kopije svih memoranduma ili transkripata sastanaka kojima su prisustvovali svjedok tužilaštva Herbert Okun i [optuženi]".²²

12. Optuženi traži izričit zaključak da je kasnim objelodanjivanjem Memoranduma tužilaštvo prekršilo pravilo 66(B) i pravilo 68 Pravilnika i traži da se on prihvati kao dokazni predmet odbrane. Takođe ponavlja svoj zahtjev da se zastupnik tužilaštva koji ispituje svakog od svjedoka bude obavezan da potvrdi nedjelju dana prije svjedočenja tog svjedoka da je objelodanjen cjelokupan materijal na osnovu pravila 66 i 68.²³

13. U odgovoru, tužilaštvo tvrdi da je Memorandum objelodanjen, na osnovu pravila 66(B) Pravilnika, nakon primitka pristanaki izvora na osnovu pravila 70. Ovaj pristanak na osnovu pravila 70. tražena je 10. maja 2010. godine, nakon zahtjeva optuženog na osnovu pravila 66(B) od 6. i 23. aprila 2010. godine.²⁴ Pristanak na osnovu pravila 70 data je 10. juna 2010. godine i predmetni Memorandum objelodanjen je 17. juna 2010. godine.²⁵ Tužilaštvo napominje da je Memorandum identifikovan tek na osnovu pretraga sprovedenih kao odgovor na zahtjev optuženog na osnovu pravila 66(B) od 23. aprila 2010. godine. Ono kaže da sam zahtjev nije bio pravovremen,²⁶ a takođe navodi razloge zašto Memorandum prethodno nije identifikovan tokom ranijih ISU pretraga.²⁷

14. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da Memorandum ne sadrži materijal na osnovu pravila 68 u vezi sa svjedočenjem Okuna²⁸ i da, u svakom slučaju, o tome može biti pitan David Owen kada bude svjedočio i "tada se može tražiti da bude podniet kao dokazni predmet".²⁹ Tužilaštvo ponovo tvrdi da to što optuženi nije pokazao stvarnu štetu u vezi s navodnim kršenjima objelodanjivanja u Četvrtom zahtjevu isključuje odobravanje bilo kakvog pravnog sredstva od strane Pretresnog vijeća.³⁰

²¹ Četvrti zahtjev, par. 7.

²² Četvrti zahtjev, Dodatak A.

²³ Četvrti zahtjev, par. 12.

²⁴ Objedinjeni odgovor, povjerljivi Dodatak A.

²⁵ Objedinjeni odgovor, povjerljivi Dodatak A.

²⁶ Objedinjeni odgovor, par. 24.

²⁷ Objedinjeni odgovor, povjerljivi Dodatak A. U Objedinjenom odgovoru se napominje da Memorandum ne sadrži riječ "Okun".

²⁸ Objedinjeni odgovor, par. 21.

²⁹ Objedinjeni odgovor, par. 23 i povjerljivi Dodatak A.

C. Peti zahtjev

15. U Petom zahtjevu, optuženi identifikuje tri "informativna izvještaja" i izjavu jednog svjedoka koje mu je tužilaštvo objelodanilo 23. juna 2010. godine³¹ i traži izričit zaključak da je tužilaštvo prekršilo pravilo 66(A)(ii) Pravidnika u vezi s njima, kao i pravno sredstvo "koje bi preduprijedilo takva kršenja u budućnosti".³² Na dan objelodanjivanja, najskorija izjava je postojala devet mjeseci a druge izjave su postojale još 7. maja 2009. godine, kada je bio rok za objelodanjivanje materijala na osnovu pravila 66(A)(ii).³³ Za razliku od situacije u odnosu na Treći i Četvrti zahtjev, svjedoci na koje se odnosi Peti zahtjev tek treba da svjedoče u ovom postupku. Pravna sredstva koje predlaže optuženi uključuju "isključivanje svjedočenja nekih ili svih odnosnih svjedoka, ili nalog koji bi obavezao glavne tužioce da lično potvrde da su provjerili da je pravilo 66(A)(ii) ispoštovano u odnosu na sve preostale svjedoke".³⁴

16. Tužilaštvo smatra da Peti zahtjev takođe treba da bude odbačen. Mada izražava žaljenje zbog "previda" prilikom objelodanjivanja materijala koji se odnosi na svjedoke, ono se konkretno ne bavi time da li kasno objelodanjivanje dokumenata koji se navode u Petom zahtjevu predstavlja kršenje obaveza o objelodanjivanju na osnovu pravila 66(A)(ii).³⁵ Tužilaštvo se umjesto toga koncentriše na tvrdnji da optuženom nije nanesena šteta jer su dokumenti "dostavljeni dosta prije svjedočenja svjedokâ",³⁶ i tvrdi da je, u svakom slučaju, pravno sredstvo koje traži optuženi nepotrebno i disproporcionalno.³⁷

D. Šesti Zahtjev

17. U Šestom zahtjevu, optuženi identifikuje dvije izjave svjedoka (u formi bilješki sa pripremnog razgovora sa svjedokom Momčilom Mandićem) koje mu je tužilaštvo objelodanilo 7. jula 2010. godine, nakon što je on započeo unakrsno ispitivanje Momčila Mandića i od Vijeća traži da zaključi da je tužilaštvo u vezi s tim prekršilo pravilo

³⁰ Objedinjeni odgovor, par. 25.

³¹ Bilješka istražitelja tužilaštva o razgovoru sa svjedokom KDZ105 od 11. novembra 2002. godine, Izjava svjedoka KDZ145 od 28. aprila 2009. godine, Informativni izvještaj istražitelja tužilaštva za svjedoka KDZ226 od 7. septembra 2009. godine i Informativni izvještaj istražitelja Tužilaštva za svjedoka KDZ245 od 5. februara 2007. godine. Vijeću su samo dostavljeni opis i približna dužina tih dokumenata u povjerljivom Dodatku Četvrtom zahtjevu.

³² Peti zahtjev, par. 9.

³³ V. "Nalog poslije statusne konferencije s priloženim planom rada", 6. april 2009. godine (Dalje u tekstu: Nalog poslije statusne konferencije), par. 7.

³⁴ Peti zahtjev, par. 9.

³⁵ Objedinjeni odgovor, par. 29 i povjerljivi Dodatak B.

³⁶ Objedinjeni odgovor, par. 9.

66(A)(ii).³⁸ Optuženi stoga traži dodatno vrijeme za unakrsno ispitivanje Mandića i ponavlja svoj zahtjev da zastupnici tužilaštva "lično potvrde da su provjerili da je pravilo 66(A)(ii) ispoštovano u odnosu na sve preostale svjedoke".³⁹

18. Tužilaštvo u odgovoru tvrdi da bilješke sa pripremnog razgovora ne sadrže novi materijal i napominje da optuženi nije dokazao da je pretrpio štetu njihovim kasnim objelodanjivanjem ili opravdanje za dodatno vrijeme da unakrsno ispita Mandića".⁴⁰ Mada tužilaštvo identifikuje dodatne mjere "kako bi se dalje pozabavilo greškom do koje je došlo",⁴¹ ono konkretno ne konstatuje da li je kasno objelodanjivanje dokumenata o kojima se radi u Šestom zahtjevu predstavlja kršenje obaveza objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii).

II. Mjerodavno pravo

19. Pravilo 66(A)(ii) obavezuje tužilaštvo da odbrani (u roku koji je odredilo Pretresno vijeće ili pretpretresni sudija) dostavi "kopije izjava svih svjedoka koje tužilac namjerava da pozove da svjedoče na suđenju i kopije svih transkripata i pismenih izjava uzetih u skladu s pravilom 92*bis*, 92*ter* i 92*quater*".

20. Pravilo 68 predviđa da tužilac (što je prije moguće) "odbrani objelodani sve materijale koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na vjerodostojnost dokaza optužbe". Ova trajna obaveza⁴² objelodanjivanja ekskulpatornog materijala je podložna odredbama pravila 70, a posebno pravila 70(B) koje obavezuje tužilaštvo da obezbijedi pristanak osobe ili tijela koje je pružilo početnu informaciju prije nego što objelodani informacije koje su mu dostavljene " na povjerljivoj osnovi".

21. Pravilo 68*bis* predviđa da Pretresno vijeće može odlučiti, *proprio motu* ili na zahtjev jedne od strana, koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze objelodanjivanja po ovom Pravilniku. Čak iako se vijeće uvjerilo da tužilaštvo nije

³⁷ Objedinjeni odgovor, par. 30-31.

³⁸ Šesti zahtjev, par. 1-2.

³⁹ Šesti zahtjev, par. 10.

⁴⁰ Odgovor na Šesti zahtjev, par. 4.

⁴¹ Odgovor na Šesti zahtjev, par. 6.

⁴² "Odluka po Zahtjevu optuženog da se odrede rokovi za objelodanjivanje", 1. oktobar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka o rokovima za objelodanjivanje), par. 19, gdje se poziva na *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, Presuda, 29. juli 2004, par. 267.

ispoštovalo svoje obaveze objelodanjivanja, svrsishodnost pravnog sredstva će zavisiti od toga da li je optuženom nanijeta stvarna šteta.⁴³

22. U ranijim odlukama Pretresnog vijeća detaljnije je obrazloženo kako treba primjenjivati ove odredbe koje se odnose na objelodanjivanje i ta diskusija ovdje neće biti ponovljena.⁴⁴ Isto tako, Vijeće je ranije naglasilo važnost pravovremenog ispunjavanja tih obaveza za sudski postupak i konkretno za pripremu optuženog za suđenje.⁴⁵

III. Diskusija

A. Preliminarna pitanja

23. Pretresno vijeće napominje da tužilaštvo traži odobrenje da u svom Objedinjenom odgovoru prekorači broj riječi za 2.092 riječi.⁴⁶ Imajući u vidu da se Objedinjeni odgovor bavi većim brojem pitanja pokrenutim u više podnesaka koje je podnio optuženi, Vijeće se uvjerilo da je traženo prekoračenje ograničenja broja riječi opravdano.

24. Pretresno vijeće ponavlja da je "ključni element Pravila 66(A)(ii) da se objelodanjivanje materijala koji potpada pod ovo pravilo mora obaviti u određenom roku".⁴⁷ U ovom slučaju, tužilaštvo je bilo obavezno da sav materijal na osnovu pravila 66(A)(ii) objelodani optuženom najkasnije do 7. maja 2009. godine.⁴⁸ Pretresno vijeće je stalno izražavalo svoju zabrinutost zbog obimnosti materijala na osnovu pravila 66(A)(ii) koji je objelodanjen nakon krajnjeg roka od 7. maja 2009. godine, i da je takvo objelodanjivanje izuzetno i do njega treba da dođe isključivo na osnovu razloga koje identifikuje Vijeće.⁴⁹

⁴³ "Odluka po Drugom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje", 17. juni 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja), par. 16, gdje se poziva na *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. IT-95-17-A, Odluka po zahtjevima za pristup *ex parte* dijelovima žalbenog spisa i za objelodanjivanje materijala koji sadrži olakšavajuće faktore, 30. avgust 2006., par. 31 (gdje se poziva na *Tužilac protiv Jevénala Kajelijelija*, predmet br. ICTR-98-44A-A, Presuda, 23. maj 2005. godine, par. 262; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004. godine, par. 153).

⁴⁴ V. Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, par. 7-8; Odluka o rokovima za objelodanjivanje, par. 7-20.

⁴⁵ V. Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, par. 7-8, gdje se poziva na *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva da izmijeni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i po podnescima u vezi s tim, 22. april 2008. godine, par. 16.

⁴⁶ Objedinjeni odgovor, par. 6.

⁴⁷ Odluka o rokovima za objelodanjivanje, par. 13.

⁴⁸ Nalog o statusnoj konferenciji, par 7(1).

⁴⁹ Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, par. 2-3; Odluka o rokovima za objelodanjivanje, par. 14.

25. U vezi s objelodanjivanjem materijala na osnovu pravila 68, Pretresno vijeće je svjesno da se tu radi o trajnoj obavezi tužilaštva, tako da ukoliko se dođe do materijala koji potpada pod to pravilo, ono taj materijal treba odmah objelodaniti odbrani. Međutim, tužilaštvo je već duže vrijeme upoznato s time da treba da "objelodani, što prije, sve materijale na osnovu pravila 68 koje posjeduje" i Vijeće ga je uputilo da ubrza potragu za dodatnim ekskulpatornim materijalom koji bi se mogao nalaziti u raznim zbirkama dokaza.⁵⁰ Vijeće je mišljenja da bi ovaj postupak sada trebao da bude zaključen i da bi sav materijal na osnovu pravila 68 koji je u posjedu tužilaštva trebao da bude objelodanjen optuženom.

26. Imajući na umu ove opšte napomene, Vijeće će pojedinačno razmotiriti svaki Zahtjev.

A. Treći zahtjev

27. Vijeće napominje da su dva dokumenta identifikovana u Trećem zahtjevu koji se odnose na svjedoka Johna Wilsona, zahtijevala pristanak na osnovu pravila 70 prije nego što se objelodane optuženom. Imajući u vidu da je tužilaštvo relevantni pristanak zatražilo 31. maja 2010. godine, koji je dat 14. juna 2010. godine, a da su dokumenti objelodanjeni 17. juna 2010. godine, Pretresno vijeće je uvjerenom da je tužilaštvo ove stavke objelodanilo bez nepotrebnog odlaganja nakon što je dobijen potrebn pristanak davaoca na osnovu pravila 70.

28. Međutim, ono što nije vidljivo je razlog iz kog tužilaštvo nije tražilo pristanak da te stavke objelodani optuženom mnogo ranije. Mada je trajna obaveza tužilaštva na osnovu pravila 68 podložna pravilu 70, Pretresno vijeće mu je već dalo jasnu instrukciju "da dobije pristanak relevantnih davalaca informacija na osnovu pravila 70 za objelodanjivanje tog oslobađajućeg materijala",⁵¹ i da objelodani "što prije, sve materijale na osnovu pravila 68 koje posjeduje".⁵² Neophodno odlaganje radi dobijanja pristanka na osnovu pravila 70 ne opravdava odlaganje prilikom prvobitnog identifikovanja relevantnih dokumenata i traženja pristanka. Stoga, Pretresno vijeće konstatuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 u odnosu na objelodanjivanje prva dva dokumenta koji su identifikovani u Trećem zahtjevu.⁵³

⁵⁰ Odluka o rokovima za objelodanjivanje, par. 20

⁵¹ Odluka o rokovima za objelodanjivanje, par. 19.

⁵² Odluka o rokovima za objelodanjivanje, par. 19-20.

⁵³ *V. Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, "Odluka po Zajedničkom zahtjevu odbrane i Dopunskom zahtjevu da se iz spisa briše svjedočenje svjedoka PW-168", 18. januar 2008. godine, par. 13, gdje

29. Treći dokument koji se pominje u Trećem zahtjevu je Informativni izvještaj istražitelja o razgovoru sa Johnom Wilsonom od 11. oktobra 2008. godine, koji je tužilaštvo objelodanilo optuženom 17. juna 2010. godine. Tužilaštvo navodi "previd" kao razlog za odlaganje objelodanjivanja, ali se ne bavi time da li to predstavlja kršenje pravila 66(A)(ii). Nakon što je pregledalo dokument, Pretresno vijeće je mišljenja da se radi o izjavi koja potpada pod pravilo 66(A)(ii) i da je trebalo da ranije bude objelodanjen optuženom u skladu s rokom koji je odredio pretpretresni sudija.⁵⁴ Stoga Vijeće konstatuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 66(A)(ii) u ovezu sa zakašnjelim objelodanjivanjem trećeg dokumenta koji se pominje u Trećem zahtjevu.

30. Pretresno vijeće ne prihvata argument tužilaštva da Treći zahtjev predstavlja pokušaj da se ponovo vodi spor oko identičnih pitanja. Mada Vijeće nije uzelo u obzir usmene argumente koji se odnose na kasno objelodanjivanje ta tri dokumenta, odluka koju je Pretresno vijeće donijelo 22. juna 2010. godine bila je ograničena na to da li kasno objelodanjivanje opravdava odlaganje unakrsnog ispitivanja od strane optuženog.⁵⁵

31. Uzevši u obzir dužinu i predmet dokumenata koji se pominju u Trećem zahtjevu,⁵⁶ činjenicu da je jedan od dokumenata uvršten u spis,⁵⁷ i dodatno vrijeme koje je Vijeće odobrilo optuženom za pripremu preostalog dijela njegovog unakrsnog ispitivanja Johna Wilsona, Pretresno vijeće je zaključilo da optuženi nije dokazao da mu je kasnim objelodanjivanjem ovih dokumenata nanijeta šteta.

32. Pretresno vijeće ponavlja svoju Odluku po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja da nalaganje tužilaštvu da potvrdi da li je provjerilo da li su njegove obaveze objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii) sada ispunjene u vezi sa svim preostalim svjedocima ne predstavlja djelotvorno i praktično pravno sredstvo s obzirom na legitimne

se poziva na dvostepeni pristup za ocjenu navodnih kršenja pravila 68 u *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004. godine, par. 179.

⁵⁴ Za definiciju "izjave svjedoka" v. *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, "Odluka po Zahtjevu Milana Lukića da se izuzme svjedočenje zbog neblagovremenog objelodanjivanja, s povjerljivim dodacima A i B", 3. novembar 2008. godine, par. 12 i *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, "Odluka po Ojdanićevom zahtevu za obelodanjivanje izjava svjedoka i utvrđivanje kršenja pravila 66(A)(ii)", 29. septembar 2006. godine, par. 14, gdje se poziva na Odluku Žalbenog vijeća u predmetu *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, "Odluka po Zahtjevu žalioaca za dostavu materijala, za suspenziju odnosno izmjenu rasporeda podnošenja podnesaka, te po dodatnim podnescima", 26. septembar 2000. godine, par. 15.

⁵⁵ Pretres, T.3941 (21. jun 2010. godine), Pretres, T.4022-4023 (22. jun 2010. godine).

⁵⁶ Vijeće je takođe uzelo u obzir dodatno objelodanjivanje, 18. juna 2010. godine, kada je objelodanjeno 12 memoranduma čiji je autor bio ili koji se odnose na svjedočenje Johna Wilsona.

okolnosti koje bi opravdale objelodanjivanje materijala na osnovu pravila 66(A)(ii) u kasnoj fazi postupka.⁵⁸

B. Četvrti zahtjev

33. Vijeće napominje da je Memorandum koji se pominje u Četvrtom zahtjevu objelodanjen optuženom 17. juna 2010. godine i odnosi se na predmet svjedočenja svjedoka Herberta Okuna, koji je u ovom predmetu svjedočio od 22. do 28. aprila 2010. godine.⁵⁹ Optuženi tvrdi da ovaj dokument potpada pod okvir zahtjeva tužilaštvu koji je on podnio na osnovu pravila 66(B) Pravilnika, 6. aprila 2010. godine i da, takođe, sadrži ekskulpatorni materijal koji potpada pod odredbe pravila 68.⁶⁰

34. Autor Memoranduma je David Owen, koji je naveden kao svjedok koji tek treba da svjedoči u ovom predmetu i sadrži rezime sastanka održanog 10. septembra 1992. godine kome su, između ostalih, prisustvovali Okun, Owen i optuženi. Tokom svjedočenja u ovom postupku, Okun je svjedočio o tom sastanku. Stoga, Pretresno vijeće se uvjerilo da Memorandu potpada pod okvir zahtjeva optuženog na osnovu pravila 66(B) za "kopije svih memoranduma ili transkripata sastanaka kojima su prisustvovali svjedok tužilaštva Herbert Okun [i optuženi]".⁶¹

35. Mada Memorandum potpada pod okvir zahtjeva na osnovu pravila 66(B), dokument je prije objelodanjivanja zahtijevao pristanak na osnovu pravila 70. Tužilaštvo je zahtjev za pristanak podnijelo 10. maja 2010. godine, on je dat 10. juna 2010. godine, a memorandum je objelodanjen 17. juna 2010. godine.⁶² Pretresno vijeće se uvjerilo da je Memorandum ekspeditivno objelodanjen nakon prijema traženog pristanka na osnovu pravila 70. Stoga, uzevši u obzir vremenski raspored i obim zahtjeva optuženog na osnovu pravila 66(B) od 6. i 23. aprila 2010. godine i korake koje je tužilaštvo preduzelo da identifikuje i zatraži pristanak za objelodanjivanje Memoranduma, Vijeće je mišljenja da nije bilo kršenja pravila 66(B) u vezi s objelodanjivanjem Memoranduma koji se pominje u Četvrtom zahtjevu.

⁵⁷ V. dokazni predmet br. D336.

⁵⁸ Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, par 18.

⁵⁹ Četvrti zahtjev, Dodatak B.

⁶⁰ Četvrti zahtjev, par 7.

⁶¹ Četvrti zahtjev, Dodatak A.

⁶² Objedinjeni odgovor, povjerljivi Dodatak A.

36. Pored toga, optuženi tvrdi da Memorandum sadrži informacije koje su suprotne dijelovima Okunovog svjedočenja, te stoga predstavlja materijal na osnovu pravila 68.⁶³ Glavna osnova za tu tvrdnju je odsustvo pominjanja u Memorandumu bilo kakvog priznanja od strane optuženog o etničkom čišćenju, dok je Okun svjedočio da je on "više puta priznao da je došlo do etničkog čišćenja".⁶⁴ Tužilaštvo naglašava da je Okunovo svjedočenje "u vezi s Karadžićevim priznanjem da je bilo etničkog čišćenja bilo u opštem smislu, a ne u vezi s ovim konkretnim sastankom"⁶⁵ i da nema kontradikcije između Memoranduma i tog svjedočenja. Pošto je razmotrilo Memorandum i argumente strana, Pretresno vijeće se nije uvjerilo da je on u kontradikciji ili da utiče na kredibilitet Okunovog svjedočenja. Na toj osnovi, Vijeće smatra da nije bilo kršenja pravila 68 u vezi s objelodanjivanjem Memoranduma koji se pominje u Četvrtom zahtjevu.

37. Mada se Pretresno vijeće nije uvjerilo da je bilo tehničkog kršenja pravila 66(B) ili pravila 68, pošto predmetni Memorandum potiče iz septembra 1992. godine i da je po svemu sudeći relevantan za svjedočenje Okuna i drugih svjedoka koje će izvesti tužilaštvo, Pretresno vijeće i pored toga primjećuje da je tužilaštvo taj dokument trebalo da identifikuje i traži pristanak za njegovo objelodanjivanje optuženom mnogo prije 10. maja 2010. godine. Međutim, uzimajući u obzir dužinu i predmet Memoranduma i mogućnost da se dokument da na uvid Davidu Owenu tokom njegovog svjedočenja, Pretresno vijeće se nije uvjerilo da je optuženi dokazao da mu je objelodanjivanjem u junu 2010. godine nanijeta šteta. Iz toga proizlazi da dodatna pravna sredstva koja traži optuženi nisu opravdana u ovom trenutku.

C. Peti zahtjev

38. Tri "informativna izvještaja" i jednu izjavu svjedoka koji se identifikuju u Petom zahtjevu koji se odnose na svjedoke KDZ105, KDZ145, KDZ226, i KDZ245 tužilaštvo je objelodanilo optuženom 23. juna 2010. godine.⁶⁶ Na dan objelodanjivanja najnovija izjava je postojala devet mjeseci, a ostale izjave su postojale 7. maja 2009. godine, kada je trebao da bude objelodanjen cjelokupni materijal na osnovu pravila 66(A)(ii).

⁶³ Četvrti zahtjev, par. 9-10.

⁶⁴ Četvrti zahtjev, par. 9.

⁶⁵ Objedinjeni odgovor, par. 21.

⁶⁶ Bilješka istražitelja Tužilaštva o razgovoru sa svjedokom KDZ105 od 11. novembra 2002. godine, Izjava svjedoka KDZ145 od 28. aprila 2009. godine, Informativni izvještaj istražitelja Tužilaštva za svjedoka KDZ226 od 7. septembra 2009. godine i Informativni izvještaj istražitelja Tužilaštva za svjedoka KDZ245 od 5. februara 2007. godine.

39. Mada tužilaštvo izražava žaljenje zbog "previda" prilikom objelodanjivanja ovih materijala vezanih za svjedoke, ono se konkretno ne bavi time da li kasno objelodanjivanje dokumenata koji se pominju u Petom zahtjevu predstavlja kršenje obaveza o objelodanjivanju na osnovu pravila 66(A)(ii).⁶⁷

40. Pretresno vijeće je mišljenja da ove izjave potpadaju pod okvir pravila 66(A)(ii).⁶⁸ Tri izjave koje su postojale trebalo je da budu objelodanjene do isteka roka, 7. maja 2009. godine. Četvrta izjava, koja nosi datum 7. septembar 2009. godine, trebalo je da bude objelodanjena što je prije moguće nakon tog datuma, a sigurno mnogo prije 23. juna 2010. godine. Stoga, Pretresno vijeće zaključuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 66(A)(ii) u vezi sa četiri izjave koje se pominju u Petom zahtjevu.

41. Međutim, nakon što je razmotrilo dužinu i prirodu tih dokumenata i vrijeme dostupno optuženom da ih razmotri prije nego što relevantni svjedoci budu pozvani da svjedoče,⁶⁹ Pretresno vijeće se nije uvjerilo da je optuženi dokazao da je oštećen njihovim zakašnjelim objelodanjivanjem. Vijeće ponavlja da će "neki dokaz izuzeti samo ukoliko njegov štetni učinak *suštinski* nadmašuje njegovu dokaznu vrijednost".⁷⁰ Iz toga slijedi da dodatna pravna sredstva koja traži optuženi, uključujući isključivanje svjedočenja odnosnih svjedoka nisu opravdana u ovom momentu.

D. Šesti Zahtjev

42. Dvije izjave svjedoka (u formi bilješki sa pripremnog razgovora sa Momčilom Mandićem) koje se pominju u Šestom zahtjevu tužilaštvo je objelodanilo 7. jula 2010. godine, nakon što je započelo unakrsno ispitivanje Mandića od strane optuženog. Kao što je prethodno napomenuto, tužilaštvo nije navelo da li kasno objelodanjivanje tih dokumenata predstavlja kršenje obaveza o objelodanjivanju na osnovu pravila 66(A)(ii). Pretresno vijeće smatra da te izjave spadaju pod pravilo 66(A)(ii).⁷¹ Imajući u vidu da one nose datum 22-23 mart 2010. godine, odnosno 3. maj 2010. godine, očigledno je trebalo da budu dostavljene optuženom, u očekivanju Mandićevog svjedočenja u ovom postupku, dosta prije 7. jula 2010.

⁶⁷ Objedinjeni odgovor, par. 29 i povjerljivi Dodatak B.

⁶⁸ V. par. 29 gore za definiciju "izjave svjedoka" na osnovu pravila 66(A)(ii).

⁶⁹ Prema Objedinjenom odgovoru, poverljivi Dodatak A, svjedok KDZ 105 je rezervni svjedok koji možda neće biti pozvan da svjedoči, KDZ245 je otprilike 240. u sadašnjem redoslijedu za svjedočenje, KDZ226 je otprilike 76. u sadašnjem redoslijedu za svjedočenje, a KDZ145 je otprilike 220. u sadašnjem redoslijedu za svjedočenje.

⁷⁰ Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, par 41, gdje se upućuje na pravilo 89 Pravilnika.

⁷¹ V. par. 29 u ovom tekstu radi definicije "izjave svjedoka" na osnovu pravila 66(A)(ii).

godine. Stoga, Pretresno vijeće smatra da je tužilaštvo prekršilo pravilo 66(A)(ii) u vezi s objelodanjivanjem bilješki sa pripremnog razgovora koje se pominju u Šestom zahtjevu.

43. Međutim, nakon što je razmotrilo dužinu i sadržaj dokumenata i odsustvo novog materijala u njima, Pretresno vijeće se nije uvjerilo da je optuženi dokazao da je oštećen njihovim zakašnjelim objelodanjivanjem. Iz toga slijedi da dodatna pravna sredstva koja traži optuženi, uključujući zahtjev za dodatno vrijeme za unakrsno ispitivanje Mandića u ovoj fazi nisu potrebna.

F. Opšte napomene

44. Pretresno vijeće napominje da je tužilaštvo priznalo da je razlog za kašnjenje u objelodanjivanju jednog broja dokumenata identifikovanih u Zahtjevima bio previd s njegove strane.⁷² Imperativno je da tužilaštvo vodi organizovan, efikasan i detaljan sistem pregleda dokumentarnih dokaza kako bi obezbijedilo da sav materijal koji potpada pod različita pravila koja se odnose na objelodanjivanje bude dostavljen optuženom na pravovremen način, u skladu s tim pravilima.

45. U svjetlu Odluke vijeća po drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, u Objedinjenom odgovoru naglašava se da je tužilaštvo "primijenilo dodatne mehanizme kako bi se izbjegla buduća kršenja objelodanjivanja i kako bi se identifikovale preostale neobjelodanjene stavke",⁷³ i navodi osnovne elemente tehničkog postupka koji je preduzelo prilikom pregleda dokumentarnih dokaza. U odgovoru na Šesti zahtjev takođe se navodi određivanje "lica koje će popuniti postojeću komunikaciju između predmeta u vezi s objelodanjivanjem svjedoka".⁷⁴

46. Vijeće smatra da nije prošao razumni rok kako bi se formiralo mišljenje da li su bili uspješni dodatni mehanizmi koje je primijenilo tužilaštvo nakon Odluke po drugom Zahtjevu o kršenju objelodanjivanja pri rješavanju stalne zabrinutosti Pretresnog vijeća i optuženog u vezi s režimom objelodanjivanja. Međutim, ukoliko tužilaštvo nastavi da svakog mjeseca objelodanjuje dodatne materijale na osnovu pravila 66(A)(ii) i stvarno se otvori pitanje štete

⁷² Objedinjeni odgovor, povjerljivi Dodatak A.

⁷³ Objedinjeni odgovor, par. 4.

⁷⁴ Odgovor na Šesti zahtjev, par. 6.

na račun optuženog, Pretresno vijeće će razmotriti nalaganje ozbiljnijeg pravnog sredstva predviđenog Odlukom po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja.⁷⁵

47. Pored toga, kako bi se uvjerilo da tužilaštvo s dužnom pažnjom preuzima konkretne mjere kako bi obezbijedilo ispunjavanje svojih obaveza objelodanjivanja i kako bi se izbjegla buduća kršenja obaveza objelodanjivanja, Pretresnom vijeću će biti od pomoći detaljni izvještaj od strane tužilaštva o progresu ka zaključenju neophodnih pretraga i pregleda kako je navedeno u paragrafu 15 Objedinjenog odgovora. Taj izvještaj treba da bude dostavljen Vijeću do 20. avgusta 2010. godine.

IV. Dispozitiv

48. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno vijeće navodi kršenja objelodanjivanja koja su identifikovana gore, ali u odsustvu dokazane štete po optuženog i u skladu s pravilima 54, 66(A)(ii), 66B, 68 i 68*bis* Pravilnika, Pretresno vijeće ovim **ODBIJA** Zahtjeve.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleski tekst mjerodavan.

/potpis na originalu/

sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 20. jula 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

⁷⁵ Odluka po Drugom zahtjevu o kršenju objelodanjivanja, par. 16-19.